

LÉČBA KOSMETIKOU – MÝTY A SKUTEČNOST

(článek pro KaK připravila firma SynCare Plus, s.r.o. Brno)

V dnešní době jsme svědky stále intenzivnější přesvědčovací kampaně stovek světových kosmetických firem, že právě jejich výrobek je nejlepší.

Většina výrobců kosmetiky má úzké napojení na chemický a farmaceutický průmysl. Mnoho farmaceutických podniků již dávno přidalo k léčivům i kosmetický sortiment, jiní se přes kosmetiku dostali k farmacii. Velmi úzké propojení je prospěšné pro oba obory. To má svou neúprosnou logiku. Dle údajů ADD (American Academy of Dermatology) utratí Američané ročně za kosmetické přípravky přes 30 miliard dolarů. Na světě existuje jen málo tak ziskových odvětví. Tyto finanční prostředky často umožňují dotovat nákladný výzkum léčiv. V jakém procentu se tento „transfer“ uskutečňuje, lze těžko odhadnout. V každém případě to je jeden z pozitivních vlivů prodeje kosmetiky.

Platí zásada: **Kosmetický přípravek nesmí poškozovat zdraví spotřebitele.** U kosmetiky na rozdíl od léčiv odpadá náročné mnohaleté testování v rámci preklinických a klinických studií, podrobné statistické vyhodnocování a především mnohamilionové náklady na registrace v jednotlivých zemích spolu s výdaji na reklamní a sponzorskou strategii. Důvod, proč kosmetické přípravky nikdy nemohou konkurovat léčivům, je skrytý v zákonech upravujících výrobu a distribuci léčiv. Jakmile by kosmetický přípravek začal vykazovat potvrzený a měřitelný efekt proti projevům nebo příčině nějakého onemocnění, musel by být automaticky zařazen k léčivům, kde platí jiné regulační mechanismy.

Kosmetické přípravky nemají cokoli léčit. Na druhé straně mohou být významnou součástí hygieny člověka. V širším smyslu nám pomáhají udržovat a rozvíjet naše zdraví. Řada odborníků stále vede spor, zda je kosmetika nutná. Mnoho lékařů poukazuje na profesionální poškození po kosmetických přípravcích. Viněny jsou například přípravky se steroidy nebo AHA. Prokázány alergogenní potenciál mají thioglykoláty (v trvalých na vlasy), řada konzervačních látek, některé součásti lanolinu apod. Na druhé straně rapidní nárůst výskytu suché kůže, profesionálních poškození pokožky, oslabení acidorezistentní bariéry, kožní infekce... jsou důkazem, že se lidé často o svou pokožku starají málo nebo nesprávně. Vhodné ochranné krémy, hydratační mléka, rostlinné koupelové oleje - to je kosmetika, která by se měla stát pravidelnou součástí naší tělesné hygieny. Především náhrada tukové vrstvy na povrchu pokožky je po koupeli u osob s vrozeně podmíněnou suchostí pokožky důležitá a hygienicky odůvodnitelná.

Kdo tvrdí, že kosmetické přípravky nejsou nutné, nechť si vzpomene na těžkou cestu zubní pasty do našich úst. Dnes ústní hygienu považujeme za samozřejmou osobní potřebu; mělo by tomu tak být i s kvalitní kosmetikou.

Některé účinné látky v kosmetice

Často se můžeme setkat s termínem „kosmetologikum“, což má u klinika navozovat asociaci s léčivem. U farmaceutických přípravků najdeme označení např. dermatologikum, antibiotikum, antimykotikum apod. Takový jednoduchý trik pak vyvolává dojem, že přípravek není pouhá kosmetika, ale něco víc, skoro účinný lék. Nejde o to, že bychom se v kosmetickém přípravku nemohli setkat se skutečně účinnou látkou, ovšem z již zmíněných důvodů by jí tam mělo být přesně takové množství, aby ***kosmetický přípravek jako celek nebyl schopen ovlivňovat jakoukoli strukturu těla nebo její funkci*** (uvedená definice vychází z kosmetického zákona v USA).

Hydroxykyseliny (HA)

HA jsou obsaženy v řadě produktů (čistící přípravek, hydratační přípravek, tonika, masky, přípravky proti akne, odličovače...). HA jsou rostlinné organické kyseliny, které vyvolávají mírné dráždění (neinfekční zánět) a urychlují exfoliaci s malým zápalem nebo pálením. Emeritní profesor dermatologie Paul Lazar z lékařské fakulty Northwestern University v Chicagu říká: „Mírný zánět není špatný. Zlepšuje barvu kůže a její tonus, drobný otok vypíná jemné vrásky.“ Zároveň však přidává obavu, zda trvalé mírné dráždění nemá nežádoucí účinky pramenící především ze zvýšené propustnosti krevních kapilár a z poškození bariérové funkce pokožky. HA také zvyšují fotosenzitivitu kůže.

Nejčastěji jsou z hydroxykyselin používány alfa-hydroxy kyseliny (AHA), např. mléčná, jablečná nebo glykolová. Z beta-hydroxy kyselin je známá kyselina salicylová, která byla dermatology často využívána pro léčbu akne. V běžné kosmetice se vyskytuje zřídka.

V závislosti na množství AHA v kosmetickém přípravku je tato kosmetika schopna působit jako peeling nebo zapříčinit podráždění různého stupně. Koncentrace však není jediný faktor ovlivňující účinnost AHA. I vehikulum (základ) může působit jako pufr nebo neutralizační činidlo. Nízká koncentrace (1%) ovlivňuje první tři vnější úrovně stratum corneum, zatímco koncentrace kolem 10% již působí na 10 až 20 úrovní stratum corneum. Při použití glykolové kyseliny jsou koncentrace ještě vyšší, konkrétně 2,4% ve stratum corneum, 11,6% celkově v epidermis, 8,6% v dermis. „Tento stupeň biologické aktivity překračuje definici kosmetického přípravku“, tvrdí Zoe Draelos, docentka dermatologie na Bowman Gray lékařské univerzitě ve Winston-Salem, New York.

Bezpečnost glykolové kyseliny a dalších AHA byly v USA posuzovány Kontrolním úřadem pro kosmetické suroviny (Cosmetic Ingredient Review Board) v rámci nezávislé lékařské studie, která nebyla dotována kosmetickým průmyslem. Tato studie byla určena pro CTFA (Cosmetic, Toiletry and Fragrance Association - profesní organizace výrobců kosmetiky v USA). Úřad konstatoval, že použití AHA bylo bezpečné v koncentracích do 10% a při pH 3,5 nebo vyšším. **Za bezpečné bylo také označeno nepravidelné používání AHA školeným personálem v kosmetických salónech v koncentracích do 30% a pH 3,0 a vyšším, za podmínky, že po ošetření byla kůže důkladně opláchnuta.** Výzkumníci netestovali využívání AHA ve vyšších koncentracích pro lékařské účely.

Kontrolní úřad také zjistil, že používání AHA celkově zvyšuje fotosenzitivitu až o 13%, ale u některých osob byla fotosenzitivita zvýšena až o 50%. To výrazně urychluje proces stárnutí pleti podmíněný slunečním zářením a zvyšuje riziko rakoviny kůže. Dr. Gerald McEven, viceprezident pro vědu CTFA, z toho vyvozuje, že přidání UV filtrů (faktor 2) do AHA přípravků by mohlo eliminovat zvýšení fotosenzitivity. Dr. McEven také tvrdí, že lidem, kteří používají AHA přípravky, by měla být doporučena ochrana před sluncem včetně ochranných UV krémů a vhodného oděvu.

Dle názoru odborníků CTFA lze předpokládat, že problém bezpečného používání AHA a dalších hydroxykyselin bude vyžadovat ještě mnoho let studií.

Vitamín C a E

Tyto vitamíny jsou často využívány jako stabilizační proti rozpadu emulzí krémů díky svému antioxidačnímu efektu. Vitamín C má prokazatelně pozitivní efekt na tvorbu kolagenu, avšak jeho průnikové schopnosti do pokožky jsou malé. Proto se využívá vitamín C vázaný na mastnou kyselinu (INCI: Ascorbyl Palmitate).

Vitamín E má prokázанный účinek při ochraně proti UV záření a to jak v kosmetických prostředcích tak podávaný per os. Dále ovlivňuje proces stárnutí pokožky, má protizánětlivý účinek, zmírňuje svědění a podporuje hojení. V kosmetice se nejčastěji používá ve formě kyseliny (INCI: Tocopheryl Acetate).

příště vitamín A, B5, ceramidy, urea a antimikrobiální látky